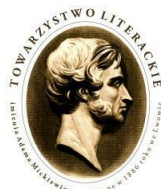




AKADEMIA IM. J. DŁUGOSZA  
W CZĘSTOCHOWIE  
INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ  
Zakład Teorii Literatury  
Pracownia Komparatystyki Kulturowej



**Towarzystwo Literackie  
im. Adama Mickiewicza**

serdecznie zapraszają do udziału  
w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej

### **Od-głosy jedzenia**

która odbędzie się w dniach 5-6 maja 2014 r.

Niepokojący, metafizyczny wręcz związek człowieka z jedzeniem otwiera bogaty obszar dociekań naukowych, uwzględniających osadzenie bytu w przestrzeni natury i kultury, dotykających filozofii istnienia, życia codziennego i świątecznego. Refleksje dotyczące dyskursu kulinarnego i kwalifikatorów uczyły zaowocowały wieloma pracami z zakresu antropologii, etyki, filozofii, kulturoznawstwa, literaturoznawstwa, językoznawstwa, etnografii... Ich lektura uświadamia, że w niewielkim stopniu zwracają one uwagę na świat dźwięków. A przecież gotowanie, jedzenie, trawienie, wydalanie, poszczenie... wiążą się z bogatą fonosferą potwierdzającą opowiadanie się po radosnej stronie życia lub po stronie śmierci i nicości.

Proponujemy zwrócenie się ku obszarom dźwięków towarzyszących przygodom zjadającego i zjadanego, pochodzących zarówno ze świata zewnętrznego, otaczającego człowieka i wewnętrznego – a więc wychodzących z ciała, uzmysławiających nieokiełznaną somatyczność wymykającą się z ram kultury. Do rozpoznania tematu zapraszamy badaczy zajmujących się literaturą, filmem, dramatem, teatrem, słuchowiskami radiowymi, performansami, reklamą, historią obyczajów...

Roland Barthes, interpretujący wypowiedzi Anthelme Brillat-Savarina (*Fizjologia smaku albo medytacje o gastronomii doskonałej*), odnotował, że z jedzeniem łączy się topika obejmująca wszystkie nauki, pozwalająca odkryć ziemskie radości, odsłonić ludzką sensualność, uwzględnić konteksty religijne i kulturowe. Także Claude Levi-Strauss (*Trójkąt kulinarny*), zwrócił uwagę na to, że poprzez siatkę systemu kulinarnego dojrzeć można zakorzenienie człowieka w dwu podstawowych płaszczyznach istnienia, znakowanych przez: gotowane (uporządkowane) i surowe (dzikie, nieokiełznanne). Stanowiska te uświadamiają, że jedzenie sytuuje się w złożonym systemie metafor odnoszących się do każdej sfery ludzkiego życia. To, co jemy, w jaki sposób i gdzie jemy wiele o nas mówi.

Spodziewamy się, że temat: **Od-głosy jedzenia** zaprowadzi nas w różne miejsca i pozwoli dotrzeć do różnych środowisk a także, że odsłoni obszary „nieczyste”, wstydlive, skrywane. A więc, że poznamy gamę dźwięków wiążących jedzenie z Rabelisowskimi obszarami życia, z odgłosami dochodzącymi z głębi ciała, jak i z przestrzeniami, w których oczekuje się poskramiania tych odgłosów, maskowania ich innymi dźwiękami. W tym zakresie pejzaż dźwiękowy jawi się jako efekt sporu między prawami fizjologii a kulturowym gorsetem, w który ubrane zostaje ciało idealnie bezdźwięczne.

Nie wykluczając innych perspektyw badawczych proponujemy uwzględnienie następujących obszarów:

- odgłosy pochodzące z wnętrza ciała - np. głodnego, poszczącego, jedzącego, najedzonego, nażartego, przejedzonego, opitego (mlaskanie, siorbanie, wążchanie, połykanie, zakrztuszenie, burczenie, odbicie, ulanie, wymiotowanie, wydalanie...),
- dźwięki znamienne dla przestrzeni konfliktów między tym, co intymne, a społecznie kłopotliwe (sposoby tłumienia odgłosów organizmu),
- dźwięki towarzyszące przygotowaniu potraw ( np. związane z obszarem kuchni – siekanie, krojenie, tarcie, mycie, ubijanie, mieszanie, polewanie, dolewanie, skwierczenie, dźwięki naczyń kuchennych...),
- fonosfera uczty/biesiady/pikniku/”jedzenia w biegu” (np. dźwięki wydawane przez nakrycia stołowe, muzyka towarzysząca jedzeniu, rozmowy podczas jedzenia, dźwięki towarzyszące jedzeniu w otwartych przestrzeniach, dźwięki związane z jedzeniem w różnych obszarach domu, np. w kuchni, w spiżarni, salonie, w sypialni, dźwięki towarzyszące jedzeniu w restauracjach, barach, stołówkach, knajpach, bistrach, fast foodach, pociągach, w miejscu pracy...),
- czy dźwięki związane z jedzeniem mają płęć i wiek? (np. dźwięki związane z dzieckiem, osobami dorosłymi, kobietami, mężczyznami),
- przekładalność struktur muzycznych na kompozycję obrazów (scen) ukazujących jedzenie,
- symboliczny i rytualny aspekt jedzenia a świat dźwięków, jedzenie w karnawale i w czasie postu (np. w obrębie uczt okazjonalnych – świątecznych, weselnych, związanych z chrztem, stypą, jedzenie na cmentarzu...),
- świat dźwięków łączących się z zaburzeniami związanymi z jedzeniem, z przyjmowaniem niejadalnego, z kanibalizmem (anoreksja, bulimia, ludożerstwo, zjadanie przedmiotów, substancji, materiałów, które nie są pożywieniem...).

Przy klasyfikowaniu zjawisk dźwiękowych proponujemy uwzględnić następujące aspekty:

- uwarunkowania audytywne (subiektywne, np. indywidualne sposoby słyszenia),
- realia foniczne (np. zjawiska dźwiękowe zachodzące w komunikacyjnej przestrzeni człowieka jedzącego),
- zabiegi fonostylistyczne (np. w obrębie określonych dzieł),

- historyczne i obyczajowe uwarunkowania przestrzeni dźwiękowej,
- semiologiczne i symboliczne sensy dźwięków (np. w powiązaniu z ontycznym wymiarem uczyty, z uwarunkowaniami temporalnymi) ,
- przemiany kulturowe dotyczące dźwięków powiązanych z jedzeniem,
- wpływ dźwiękowego pejzażu na kompozycję i semantykę dzieła,
- aksjologiczne i genologiczne uwarunkowania dźwiękosfery (np. kreacje dźwięków związanych z jedzeniem w dziełach należących do różnych obiegu, w powieści obyczajowej, przygodowej, baśniach...).

Mamy nadzieję, że tak szeroko zakreślone pole badawcze, które bynajmniej nie zostało zamknięte w zaproponowanych tu ujęciach, pozwoli nie tylko na dokonanie refleksji naukowej nad wielowymiarowością fenomenu odgłosu w kulturze kulinarnej, ale także przyczyni się do zrozumienia współczesnych zjawisk kulturowych.

Organizatorzy Konferencji

dr hab. Adam Regiewicz, prof. AJD

dr Grażyna Pietruszewska-Kobiela